

Program proti šikanování

Program proti šikanování byl vypracován v souladu s Metodickým pokynem ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení čj. 24 246/2008-6 a je součástí Minimálního preventivního programu školy.

Šikanování

je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit.

Zahrnuje jak fyzické útoky, tak i slovní. Nově se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace (tzv. kyberšikana): útoky prostřednictvím e-mailů, sms zpráv, prezentace urážlivého materiálu na internetových stránkách apod.

Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků.

Projevy šikanování:

1. **verbální šikana**, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí ICT technologií)
2. **fyzická šikana**, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti)
3. **smíšená šikana**, kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.)

Prevence šikanování

Ředitel školy:

- a) odpovídá za systémové aktivity školy v oblasti prevence šikanování a násilí
- b) zajišťuje vzdělávání pracovníků (pedagogických i nepedagogických) v akreditovaných

kurzech k problematice šikanování

- c) zajišťuje v souladu s pracovním řádem dohled pedagogických pracovníků nad žáky, zejména ve škole před vyučováním, o přestávkách mezi vyučovacími hodinami. Především v prostorách, kde k šikanování již došlo nebo kde by k němu mohlo docházet.
- d) zajistí, aby žáci i pedagogičtí pracovníci byli seznámeni s negativními důsledky šikanování, a to jak pro jeho oběti a pachatele, tak i pro celý třídní (školní) kolektiv. Za zvlášť nebezpečnou je třeba považovat tendenci podceňovat počáteční projevy šikanování.

Školní metodik prevence:

- a) vypracuje Krizový plán, který je součástí MPP
- b) zodpovídá za realizaci Krizového plánu v případě výskytu šikany a spolupracuje se žáky, s třídními učiteli, výchovnou poradkyní, vedením školy a dalšími pedagogickými pracovníky
- c) spolupracuje se zákonnými zástupci žáků (případně pověří třídního učitele nebo výchovnou poradkyní)
- d) účastní se odborných seminářů s tematikou šikany, sleduje odbornou literaturu v této oblasti
- e) poskytuje pedagogickým pracovníkům základní informace k prevenci a řešení tohoto specifického problému
- f) zajistí doplňování školní knihovny o literaturu z oblasti problematiky šikanování

Třídní učitel (ve vztahu k primární prevenci):

- a) spolupracuje se školním metodikem prevence na zachycení varovných signálů, podílí se na realizaci Minimálního preventivního programu, Krizového plánu a na pedagogické diagnostice
- b) motivuje k vytvoření vnitřních pravidel třídy, která jsou v souladu se školním řádem, a dbá na jejich důsledné dodržování (vytváření otevřené bezpečné atmosféry a pozitivního klimatu ve třídě)
- c) podporuje rozvoj pozitivních vazeb mezi žáky třídy
- d) zprostředkovává komunikaci s ostatními členy pedagogického sboru a je garantem spolupráce školy se zákonnými zástupci žáků třídy
- e) získává a udržuje si přehled o osobnostních zvláštностech žáků třídy a o jejich rodinném zázemí

Každý učitel:

- a) podporuje při hodinách i mimo výuku solidaritu, toleranci, vědomí sounáležitosti, spolupráci mezi žáky a rozvíjí jejich vzájemný respekt a jednání v souladu s právními normami s důrazem na právní odpovědnost jedince
- b) posiluje a vytváří podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy

- c) důsledně a systematicky vede žáky k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech respektujících identitu a individualitu žáka

Učitelé občanské nauky:

- a) seznamují žáky se šikanou jako tématem ve výuce, diskutují se žáky
- b) upozorňují žáky na právní důsledky šikany - šikanování žáků může naplňovat skutkovou podstatu trestných činů (vydírání, omezování osobní svobody, útisku
- c) ublížení na zdraví, poškozování cizí věci apod.)

Krizový plán

Cílem Krizového plánu školy je eliminace a minimalizace škody v případě, že k šikanování ve školním prostředí dojde. Stanoví kompetence jednotlivých osob, specifický postup a způsob řešení.

Obsahuje 4 části:

1. Postupy řešení šikanování (počáteční stádia šikany a pokročilá šikana s neobvyklou formou)
2. Výchovná aj. opatření
3. Spolupráce se specializovanými institucemi (řešení případů pokročilé a nestandardní šikany, např. výbuchu skupinového násilí vůči oběti)
4. Spolupráce s rodiči

ad 1. Postupy řešení šikanování - počáteční stádia

Vyšetřování – zajišťují: zástupkyně ředitele a výchovná poradkyně ve spolupráci s třídním učitelem, metodička prevence (o zahájení vyšetřování neprodleně informují vedení školy)

- a) **rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběti**
- b) **nalezení vhodných svědků**
- c) **individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky** (nikoli však konfrontace obětí a agresorů)

Zajištění ochrany obětem

Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi

Potrestání agresorů (výchovná aj. opatření)

Postup řešení šikanování - pokročilá šikana s neobvyklou formou

V případě skupinového násilí vůči oběti, tzv. třídního lynčování, bude dodržen následující postup:

- a) Bezprostřední záchrana oběti.
- b) Přivolání dalších pedagogických pracovníků, aby zabránili pokračování násilí, zajistili agresory a odvedli oběti do bezpečí.
- c) Pokračující pomoc a podpora oběti.
- d) Nahlášení policii a zahájení vlastního vyšetřování (domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování; zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi).
- e) Potrestání agresorů (výchovní opatření).

ad 2. Výchovní opatření

Dále pracovat s agresorem (jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí).

V případě počátečního stádia šikany zajišťuje školní metodik prevence ve spolupráci s třídním učitelem a výchovní poradkyní školy, v případě pokročilé šikany zprostředkuje výchovní poradkyně spolupráci se specializovanými institucemi .

Potrestání agresorů je v kompetenci výchovní komise školy (jejími členy jsou: ředitel školy, zástupce ředitele, školní metodik prevence, výchovní poradkyně a třídní učitel).

Běžná opatření (u počátečního stádia šikany):

- napomenutí třídního učitele
- důtka třídního učitele
- důtka ředitele
- podmíněné vyloučení
- vyloučení ze školy
- snížení známky z chování
- převedení do jiné třídy

V mimořádných případech (pokročilá stádia šikany):

- ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP
- ředitel školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou

ad 3. Spolupráce školy se specializovanými institucemi

Součinnost se specializovanými institucemi je žádoucí v případě počátečního stádia šikany, pokud to vyžaduje neuspokojivý psychický stav oběti, tj. nestačí pomoc školního metodika, třídního učitele či jiného pedagogického pracovníka, ke kterému oběť pociťuje důvěru a ochotně s ním spolupracuje.

Při řešení případů pokročilé a nestandardní šikany je spolupráce s kompetentními institucemi nezbytná. Tuto spolupráci zajišťují: výchovná poradkyně, třídní učitel, vedení školy.

Seznam institucí:

- Pedagogicko - psychologická poradna pro Prahu 1
- další odborníci: klinický psycholog, psychoterapeut, psychiatr – dle doporučení výchovné poradkyně
- Magistrát hl. města Prahy - odbor sociálně právní ochrany dětí
- Policie ČR

ad 4. Spolupráce s rodiči

S Krizovým plánem jsou vždy na začátku školního roku prokazatelně seznámeni zákonní zástupci žáka – **zajišťují třídní učitelé žáků prvního ročníku – odkaz na webové stránky školy.**

Pokud rodiče informují školu o podezření na šikanování, je odborné vyšetření záležitosti v kompetenci výchovné poradkyně ve spolupráci s třídním učitelem, metodičkou prevence a vedením školy.

Při nápravě šikany jsou informováni zákonní zástupci žáků (obětí a agresorů) a vyzváni ke spolupráci.

Při jednání s rodiči dbají pedagogičtí pracovníci na taktní přístup a zejména na **zachování důvěrnosti informací.**

V Praze dne 1. 9. 2015

Vypracovala: Ing. Miroslava Trepková – školní metodik prevence

Schválil: Ing. Miloš Kodad – ředitel školy